

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

FEATURES OF MANAGEMENT OF THE CAPITAL STRUCTURE OF ENTERPRISES IN UKRAINE

У статті розглянуто особливості управління структурою капіталу підприємств, яка є співвідношенням між їх позиковими та власними коштами. Одним з основних факторів оптимальності структури капіталу є забезпечення покращення показників діяльності підприємства, а саме збільшення рентабельності власного капіталу. Встановлено, що для аналізу впливу структури капіталу підприємства на рівень рентабельності власного капіталу використовують ефект фінансового левериджу. Розглянуто сутність та взаємозв'язок основних елементів ефекту фінансового левериджу. Доведено доцільність врахування вартості кредиторської заборгованості за товари, яка виникає внаслідок товарного кредиту, при визначенні середньозваженої ціни позикового капіталу. Проведено аналіз структури капіталу вітчизняних підприємств та встановлено взаємозв'язок фінансового левериджу з рівнем їх платоспроможності та фінансової стійкості.

Ключові слова: управління капіталом, фінансовий леверидж, позиковий капітал, власний капітал, середньозважена ціна, товарний кредит.

The article discusses the features of managing the capital structure of enterprises, which is the ratio between their borrowed and own funds. One of the main factors in the optimality of the capital structure is to ensure the improvement of the performance of the enterprise, namely the increase in the return on equity. It has been established that to analyze the impact of the capital structure of an enterprise on the level of return on equity, the effect of financial leverage is used. Its main elements are the tax corrector, differential and leverage. The essence and interrelation of the differential and leverage of the effect of financial leverage, which can be influenced by the enterprise itself, are considered. It has been established that an increase in the leverage of financial leverage leads to a decrease in its differential. Calculation of the financial leverage effect differential is based on the determination of the weighted average price of borrowings. The expediency of taking into account the cost of accounts payable for goods, which arises as a result of a commodity loan, is substantiated when determining the weighted average price of borrowed capital. It is defined as the conversion into an annual interest rate of the amount of the price discount provided, subject to early payment for the shipped goods. It has been established that, in addition to accounts payable for goods, when calculating the weighted average price of borrowed capital, it is necessary to take into account the cost of a bank loan, financial leasing, issue of bonds and internal accounts payable. An analysis of the capital structure of Ukrainian enterprises was carried out and it was found that the main source of their financing is borrowed capital. Also, studies of the relationship between the financial leverage of Ukrainian enterprises and the level of their solvency and financial stability were carried out. The coverage ratio was chosen as the main indicator of solvency, and the autonomy ratio was chosen as the main indicator of financial stability. It is proved that changes in the capital structure in favor of borrowed funds reduce the solvency and financial stability of domestic enterprises. It is advisable to conduct further research on the relationship between the capital structure of domestic enterprises and the level of return on equity.

Key words: capital management, financial leverage, borrowed capital, equity capital, weighted average cost, commodity credit.

УДК 658.15(477):338.242.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.80-12>

Велика О.Ю.¹

к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту,
логістики та інновацій,
Харківський національний
економічний університет
імені Семена Кузнеця

Козлова І.М.²

к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту,
логістики та інновацій,
Харківський національний
економічний університет
імені Семена Кузнеця

Velyka Olena

Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics

Kozlova Inna

Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics

Постановка проблеми. Прийняття управлінських рішень щодо структури капіталу полягає в визначенні такого співвідношення між власним та позиковими коштами, яке дає можливість нормального функціонування підприємства, здійснення ним розширеного відтворення, дозволяє досягти зростання цільових показників його діяльності.

В зарубіжній практиці для оцінювання ефективності використання капіталу та доцільності вкладання грошей у підприємство використовують показник рентабельності власного капіталу. Даний показник відображає величину чистого прибутку, що припадає на одну гривню власного капіталу, та показує дохідність коштів, які були вкладені у підприємство його власниками.

Зміни у величині рентабельності власного капіталу можна оцінити за рахунок впливу на неї

ефекту фінансового левериджу (важеля). Чим більшим є цей ефект, тим більшим буде зростання рентабельності власного капіталу. У свою чергу, значення ефекту фінансового левериджу залежить від структури та вартості капіталу підприємства. Збільшення ефекту фінансового левериджу можна досягти за рахунок збільшення обсягів позикового капіталу. Однак це може призвести підприємство до втрати платоспроможності, фінансової стійкості та прибутковості. Тому викликає інтерес дослідження взаємозв'язку цих показників для вітчизняних підприємств, а також встановлення особливостей формування структури їх капіталу, що відбувається на загальних процесах управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній економічній літературі існує вже достатньо багато науково-прикладних досліджень

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0072-5867>

² ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5107-6668>

з питань управління капіталом підприємства, у тому числі за рахунок впливу на його структуру. Цими питаннями займаються такі вчені, як Блан І.А., Квасницька Р., Клименко Д.О., Макаренко Ю.П., Мрозовський Я., Невдачина О.І., Щербань О.Д. та ін.

Незважаючи на велику кількість досліджень в сфері управління структурою капіталу підприємства, досить часто вони гуртуються на зарубіжному досвіді та не враховують сучасні особливості формування капіталу вітчизняних підприємств. Тому виникає потреба у дослідженні особливостей формування капіталу підприємств України, визначені структури капіталу та її впливу на основні показники діяльності підприємства.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні особливостей управління структурою капіталу вітчизняних підприємств на основі використання показника ефекту фінансового левериджу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління капіталом будь-якого підприємства полягає у забезпеченні достатнього обсягу коштів для придбання необхідних активів та оптимізація структури самого капіталу для підвищення ефективності його використання. Тобто одним з найголовніших питань при управлінні капіталом підприємства є оптимізація структури капіталу.

Автори [1, с. 47] проаналізували різні визначення поняття «структура капіталу» та дійшли висновку, що оптимальна структура капіталу – це співвідношення між власним і позиковим капіталом, що забезпечує найбільш ефективну пропорційність між прибутковістю та фінансовою стійкістю підприємства. Єдиного рецепту раціонального співвідношення власного та позикового капіталу не існує. Проте існує ряд об'єктивних і суб'єктивних факторів, використання яких дозволяє цілеспрямовано сформулювати структуру капіталу, яка б забезпечувала умови для найбільш ефективного його використання підприємством.

Автори [2, с. 13–14] зазначають, що не існує єдиного оптимального підходу щодо співвідношення структурних елементів капіталу для різних підприємств або для одного підприємства на весь термін його життєвого циклу. Тому у процесі оптимізації структури капіталу підприємства необхідно встановлювати його цільову структуру, тобто таке співвідношення власних та позикових коштів, яке дозволяє забезпечити досягнення вибраного критерію оптимізації: прибутковості, платоспроможності, фінансової стійкості тощо.

Існують різні методичні підходи до вирішення проблеми оптимізації структури капіталу. Одним з них є оптимізація структури капіталу на основі визначення величини ефекту фінансового левериджу (ефекту фінансового важеля).

На думку Квасницької Р. та Мрозовського Я. [2, с. 14] фінансовий важіль виступає як потенційна можливість впливу зміни питомої ваги власного та позикового капіталу підприємства в загальній його величині на прибутковість власних коштів. Результат впливу фінансового важеля на рентабельність власного капіталу проявляється через ефект фінансового важеля – показника, який відображає приріст рентабельності власних коштів, що отримується завдяки використанню позикових коштів, не дивлячись на їх платність та поверненість.

На думку Щербань О.Д. та Невдачиної О.І. [3, с. 287] фінансовий леверидж – це використання підприємством позикового капіталу, що впливає на зміну рентабельності власного капіталу, а отже, створює йому можливість отримати додатковий дохід із власного капіталу. Саме показник, який буде відображати рівень цієї додаткової рентабельності власного капіталу при альтернативних варіантах структури капіталу, називають ефектом фінансового левериджу (ЕФЛ).

Бланк І. О. [4] називає ефект фінансового левериджу показником, який визначає рівень додатково сформованої рентабельності власного капіталу при іншій структурі позикового капіталу та вважає, що він є одним із основних механізмів реалізації важливого завдання фінансового менеджменту – максимізації прибутковості при заданому фінансовому ризику.

Розрахунок ефекту фінансового левериджу здійснюється за такою формулою [1; 2; 4]:

$$ЕФЛ = (1 - C_n) \cdot (ВРА - Ц_{пк}) \cdot \frac{ПК}{ВК},$$

де ЕФЛ – ефект фінансового левериджу, %;
 C_n – ставка податку на прибуток, виражена десятковим дробом;

ВРА – валова рентабельність активів, %;
 $C_{пк}$ – середньозважена ціна позикового капіталу, %;

ПК – середній розмір позикового капіталу, тис. грн;
 ВК – середній розмір власного капіталу, тис. грн.

У наведеній формулі виділяють три розрахункові елементи:

1) податковий коректор $(1 - C_n)$, який є для підприємства зовнішнім чинником та воно не може на нього впливати;

2) диференціал фінансового левериджу $(ВРА - C_{пк})$, тобто різниця між валовою рентабельністю активів та середньозваженою ставкою відсотку за позиковим капіталом;

3) плече фінансового левериджу $(ПК/ВК)$, тобто співвідношення позикового та власного капіталу підприємства.

Ефект фінансового важеля можна розглядати не тільки як інструмент максимізації рентабельності власного капіталу на основі регулювання пропорцій власного та позикового капіталу, але

й як вимірник рівня фінансового ризику підприємства [2]. Диференціал є основою росту ефекту фінансового левериджу, а плече – це інструмент посилення дії ефекту фінансового левериджу. Однак, чим вище плече фінансового левериджу, тим більше у підприємства позикових коштів, тобто тим більш ризикованою є його структура капіталу. Це буде впливати на підвищення вартості кредитних коштів та, відповідно, буде знижувати рівень диференціалу фінансового левериджу.

Зростання ефекту фінансового левериджу за умови незмінності рівня оподаткування та обсягів власних коштів можна досягти за рахунок збільшення розмірів позикового капіталу. Також це можна зробити за рахунок підвищення ефективності використання активів підприємства або завдяки залученню більш дешевих кредитних ресурсів.

Автори [1, с. 47] зазначають, що вплив фінансового важеля може бути як позитивним, так і негативним. Крім того, цей ефект виникає внаслідок використання не тільки платного кредиту, а й безкоштовних позикових ресурсів (кредиторської заборгованості). І чим вища частка останніх у загальній сумі залучених коштів, тим вище значення ефекту фінансового левериджу.

Але виникає питання: чому автори вважають кредиторську заборгованість безкоштовним позиковим ресурсом? Адже кредиторська заборгованість може бути як внутрішньою, так і зовнішньою. Внутрішня кредиторська заборгованість, яка характеризує найбільш короткостроковий вид використовуваних підприємством позикових коштів, що формуються ним за рахунок внутрішніх джерел [5, с. 33], дійсно є для підприємства безкоштовним джерелом. Але наявність у підприємства кредиторської заборгованості по товарах свідчить про те, що розрахунки між двома підприємствами здійснювались на основі використання товарного кредиту, який не є безкоштовним.

В банківській енциклопедії [6] дається наступне визначення товарного кредиту – це кредит у вигляді поставки товарів (робіт, послуг), які передаються у власність юридичних чи фізичних осіб за угодою, умовами якої передбачено відстрочку кінцевого розрахунку на визначений сторонами строк та сплата відсотку за користування цим кредитом. Тобто товарний кредит, як один з видів кредиту, має мати усі основні признаки кредитних відносин, а саме: платність, строковість та поверненість.

Зазвичай при використанні товарного кредиту та появи кредиторської заборгованості, принцип платності реалізується не через встановлення відсоткової ставки за її використання, а як надбавка до ціни товару у порівнянні з цінами, які використовуються постачальником при попередній оплаті за отриманий товар. Або цей прин-

цип реалізується через надання постачальником знижок при оплаті товару на умовах попередньої оплати у порівнянні з цінами на умовах послідувочої оплати. Таким чином, при розрахунку середньозваженої ціни позикового капіталу потрібно враховувати й вартість кредиторської заборгованості, яка виникла внаслідок наявності у підприємства товарного кредиту.

У якості середньозваженої ціни позикового капіталу ($C_{пк}$) може використовуватися показник, який розраховується за формулою:

$$C_{пк} = \sum_{i=1}^n (C_i \cdot ПВ_i),$$

де C_i – ціна i -го елемента позикового капіталу, %;

$ПВ_i$ – питома вага i -го елемента позикового капіталу у загальній сумі позикового капіталу, виражена десятковим дробом.

Вартість позикового капіталу означає ціну, яку сплачує підприємство за використання позикових коштів залучених з різних джерел. Такими джерелами можуть бути [4; 5]:

– банківський кредит – грошові кошти, які надаються банком у позику підприємству для цільового використання на встановлений термін та під визначений відсоток. Його вартість визначена в кредитному договорі у вигляді річної відсоткової ставки за користування кредитом;

– товарний кредит. При цьому у підприємства з'являється кредиторська заборгованість за товари, яка зазвичай має мінімальну вартість у порівнянні з іншими позиковими джерелами. Вартість товарного кредиту визначається як перетворення розміру цінової знижки при попередньому платежу за товар з врахуванням терміну надання відстрочки платежу у річну відсоткову ставку. Як показує дослідження [7], кредиторська заборгованість є основним джерелом позикових коштів вітчизняних підприємств;

– внутрішня кредиторська заборгованість. Вона є безкоштовним джерелом використовуваних позикових коштів та забезпечує зниження вартості не тільки позикової частини, а й усієї вартості капіталу підприємства. Чим вище в загальній сумі використовуваного підприємством капіталу частка внутрішньої кредиторської заборгованості, тим нижче буде показник середньозваженої вартості як позикового, так і загального капіталу;

– фінансовий лізинг як вид фінансового кредиту, при якому підприємство орендує основні засоби з подальшим їх отриманням у свою власність. Його вартість визначається як річна відсоткова лізингова ставка за мінусом річної норми амортизації основних засобів, залучених на умовах фінансового лізингу;

– емісія облігацій – це залучення необхідних об'ємів позикових коштів за рахунок випуску та

розміщення на первинному ринку цінних паперів корпоративних облігацій. Її вартість визначена умовами емісії як ставка купонного відсотка.

Після розрахунку вартості кожного джерела позикового капіталу розраховується їх питома вага й загальній сумі позикових коштів та середньозважена вартість, яка відображається у відсотках та є основним критерієм оцінки вартості позикових коштів.

Як вже зазначалося, середньозважена вартість позикових коштів впливає на одну із складових ефекту фінансового левериджу, а саме на рівень його диференціалу. На іншу складову – на плече фінансового левериджу – впливає структура капіталу підприємства, тобто співвідношення позикових та власних коштів. При цьому, чим вищим є плече, тобто чим більше у підприємства позикових коштів, тим більшим може бути й ефект фінансового левериджу (за умови, що збільшення позик не призводить до збільшення вартості позикових коштів та до зменшення диференціалу фінансового левериджу).

Однак невірний вибір структури капіталу та необґрунтоване збільшення розміру позикових коштів підприємства може негативно відобразитися на його платоспроможності та фінансовій стійкості. Це пояснюється тим, що боргові зобов'язання й відсотки за ними мають бути погашені у визначеному порядку та у встановлені строки незалежно від результатів діяльності підприємства.

Проаналізуємо структуру капіталу українських підприємств та її зв'язок з рівнем їх платоспроможності та фінансовій стійкості. Результати аналізу структури капіталу за основними джерелами його формування – власними та позиковими – наведено на рис. 1.

Основним джерелом формування капіталу вітчизняних підприємств є позиковий капітал, розмір та частка якого зростає з року в рік.

Так на кінець 2015 року загальний обсяг позикових коштів підприємств складав 3 762 млрд грн, а власних коштів – 1 950 млрд грн. Тобто частка позикових коштів у капіталі підприємств дорівнювала майже 66%. На кінець 2021 року загальний обсяг позикових коштів підприємств у порівнянні з 2015 роком значно збільшився (у 2,6 рази) та склав 9 957 млрд грн, а розмір власних коштів зріс у 2,1 рази та склав 4 113 млрд грн. Тобто темпи зростання позикових коштів були більшими ніж темпи зростання власних коштів. В результаті це привело до збільшення частки позикового капіталу у загальній його сумі до 71%. Такі зміни збільшують плече ефекту фінансового левериджу та, за умови незмінності диференціалу, мають привести й до збільшення самого ефекту.

Однак, як вже зазначалося, збільшення розміру позикового капіталу може погіршити платоспроможність та фінансову стійкість підприємства. До основних показників платоспроможності відносяться коефіцієнти покриття і, у першу чергу, загальний коефіцієнт покриття, який розраховується як відношення оборотних активів до поточної заборгованості підприємства. Значення коефіцієнту має перевищувати одиницю, що свідчить про те, що у підприємства у поточній діяльності знаходиться достатньо коштів для повернення своїх поточних боргів.

Фінансову стійкість можна оцінити за допомогою коефіцієнту автономії, який показує відношення власного капіталу до суми активів підприємства. Якщо значення цього коефіцієнту більше за 0,5, то підприємство фінансує свою діяльність переважно за рахунок власних коштів та є фінансово стійким.

Результати аналізу динаміки показників фінансового левериджу, платоспроможності та фінансової стійкості для вітчизняних підприємств наведено на рис. 2.

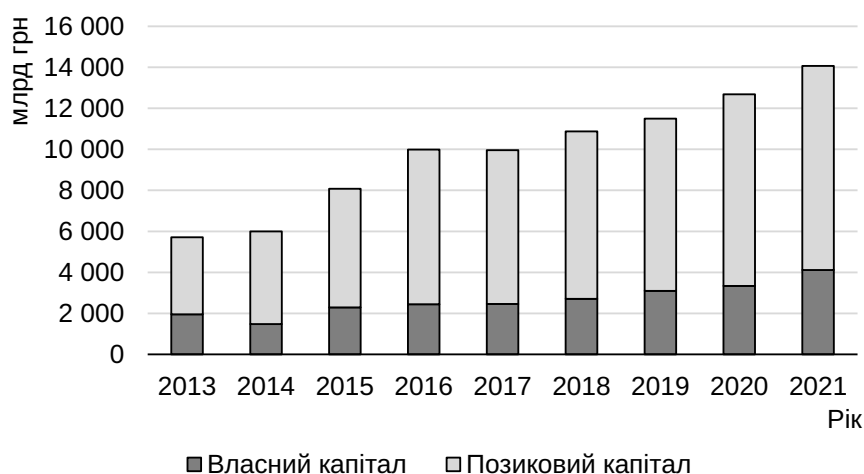

Рис. 1. Динаміка та структура капіталу підприємств України

Джерело: складено на основі [8]

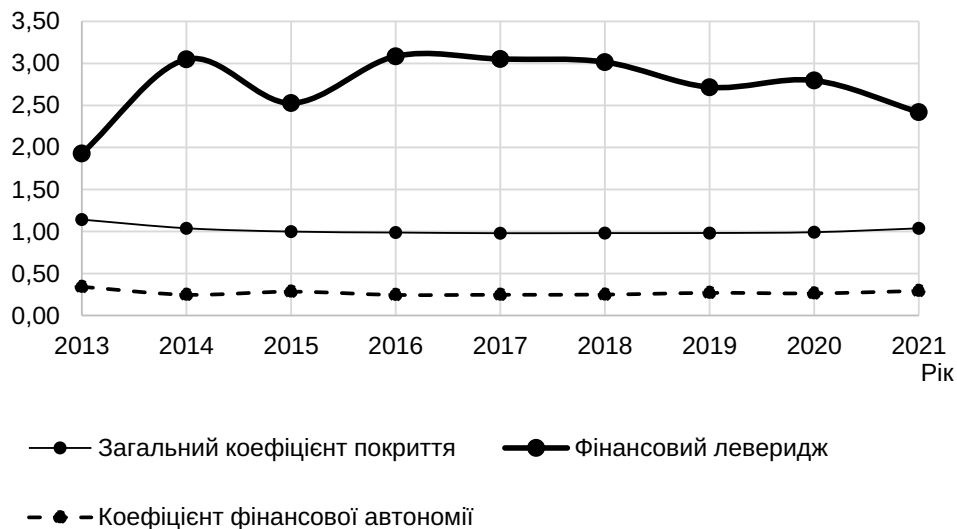

Рис. 2. Основні показники фінансового стану підприємств України

Джерело: складено на основі [8]

Значення показника фінансового левериджу у 2016–2018 рр. знаходилось на рівні трьох, тобто позиковий капітал перевищував власний у три рази. Потім значення дещо скорочувалося з року в рік і у 2021 році склало 2,4 – позиковий капітал перевищував власний у 2,4 рази. При цьому не виявлено суттєвих змін у значеннях загального коефіцієнту покриття, воно коливається навколо свого необхідного мінімуму, а саме навколо одиниці. Тобто можна припустити, що структура капіталу підприємств не впливає на рівень їх платоспроможності.

Динаміка коефіцієнту автономії не досить суттєва, його значення знаходяться на рівні 0,25–0,34. При цьому мінімальні значення коефіцієнту фінансової автономії зафіксовано у тих роках, в яких значення фінансового левериджу збільшуються, а максимальні – у тих роках, коли леверидж зменшується. Тобто між показниками існує обернений зв'язок.

Перевіримо ці припущення за допомогою розрахунку коефіцієнтів парної кореляції (табл. 1).

Чим вищим є значення коефіцієнту парної кореляції, тим тісніше зв'язок між парою показників. Знак коефіцієнту парної кореляції вказує на напрям цього зв'язку – прямий (якщо +) чи зворотній (якщо знак –). Таким чином, найтісніший зворотній зв'язок є між показником фінансового леве-

риджу та коефіцієнтом фінансової автономії. Цей зв'язок майже функціональний, тому що коефіцієнт кореляції наближається до -1. Це пояснюється тим, що ці показники за формулами розрахунку також тісно пов'язані.

Тіснота зв'язку коефіцієнту автономії та загального коефіцієнту покриття є значною, коефіцієнт парної кореляції дорівнює 0,84. Зв'язок є прямим, тобто збільшення фінансової автономії приводить до підвищення платоспроможності підприємства.

Між загальним коефіцієнтом покриття та фінансовим левериджем є доволі тісний зворотній зв'язок – значення коефіцієнту парної кореляції складає -0,8. Тобто розрахунок показав наявність зв'язку між цими показниками.

Висновки з проведеного дослідження. На основі проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що при управлінні структурою капіталу підприємства основним завданням, яке необхідно вирішувати, є питання щодо оптимізації співвідношення позикових та власних коштів. Для оцінювання оптимальності структури капіталу використовують показник ефекту фінансового левериджу, основними складовими якого є диференціал та плече. Збільшення ефекту фінансового важелю можна досягти за рахунок збільшення обсягів позикових коштів. Однак при цьому може скоротитися значення диференціалу фінансового

Таблиця 1

Результати парної кореляції

Показник	Загальний коефіцієнт покриття	Фінансовий леверидж	Коефіцієнт фінансової автономії
Загальний коефіцієнт покриття	1		
Фінансовий леверидж	-0,796	1	
Коефіцієнт фінансової автономії	0,842	-0,994	1

левериджу, може погіршитися платоспроможність та знизиться фінансова стійкість. Результати аналізу особливостей формування структури капіталу підприємств України показали, що вони фінансують свою діяльність переважно за рахунок позикових коштів, тобто мають потенційну можливість для збільшення ефекту фінансового левериджу. Зміни у структурі капіталу на користь позикових коштів знижують платоспроможність вітчизняних підприємств та їхню фінансову стійкість. Доцільно провести подальші дослідження взаємозв'язку структури капіталу вітчизняних підприємств з рівнем рентабельності власного капіталу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Макаренко Ю. П., Клименко Д. О. Формування оптимальної структури капіталу з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Економіка та держава*. 2022. Вип. 1. С. 45–49. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.45> (дата звернення 17.04.2023).
2. Квасницька Р., Мрозовський Я. Критеріальні підходи до формування оптимальної структури капіталу підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2021. № 2. С. 12–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mdes_2021_2_4 (дата звернення: 15.04.2023).
3. Щербань О. Д., Невдачина О.І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 3 (14). С. 284–289.
4. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ, 2008. 723 с.
5. Щербань О. Д. Місце кредиторської заборгованості у структурі позикового капіталу підприємства. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2020. Вип. 2(58). С. 30–34. DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.58-6> (дата звернення: 10.04.2023).
6. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. Київ, 2011. 504 с.
7. Velyka O., Iastremska O. Features of the financial resource management system of industrial enterprises. *Development Management*. 2021. Том 19 № 1. С. 15–22. URL: <https://devma.com.ua/uk/journals/t-19-1-2021> (дата звернення: 11.04.2023).
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 04.04.2023).

REFERENCES:

1. Makarenko Ju. P., Klymenko D. O. (2022), Formuvannya optymaljnoji struktury kapitalu z metoju zabezpechennja finansovoji stijkosti pidpryjemstva [Formation of the optimal capital structure in order to ensure the financial stability of the enterprise]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 1, pp. 45–49. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.45> (accessed 17 April 2023). (in Ukrainian)
2. Kvasnyts'ka R., Mrozovs'kyj Ya. (2021), Kryterialjni pidkhody do formuvannja optymaljnoji struktury kapitalu pidpryjemstva [Criterionial approaches to the formation of the optimal capital structure of the enterprise]. *Modeling the development of the economic systems*, vol. 2, pp. 12–18. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mdes_2021_2_4 (accessed 15 April 2023). (in Ukrainian)
3. Scherbanj O. D., Nevdachyna, O. I. (2019), Teoretychni aspekty vyznachennja sutnosti ta struktury kapitalu pidpryjemstva [Theoretical aspects of definition of nature and structure of the capital of an enterprise], *Pryazovs'kyj ekonomichnyj visnyk*, vol. 3 (14), pp. 284–289. (in Ukrainian)
4. Blank Y. A. (2008). *Finansovyy menedzhment [Financial management]: navch. posibnyk*. Kyiv, 723 p. (in Ukrainian)
5. Scherbanj O. D. (2020), Misce kredytorskoji zaborghovanosti u strukturi pozykovogho kapitalu pidpryjemstva [The place of accounts payable in the structure of the company's loan capital], *Naukovo-vyrobnychyj zhurnal «Biznes-navighator»*, no. 2(58), pp. 30–34. DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.58-6> (accessed 10 April 2023). (in Ukrainian)
6. S. Gh. Arbuzov, Ju. V. Kolobov, V. I. Mishhenko, S. V. Naumenkova (2011), *Bankivjsjka encyklopedija [Banking encyclopedia]*. Kyiv, 504 p. (in Ukrainian)
7. Velyka O., Iastremska O. (2021), Features of the financial resource management system of industrial enterprises. *Development Management*, vol. 19, no. 1, pp. 15–22. URL: <https://devma.com.ua/uk/journals/t-19-1-2021> (accessed 11 April 2023).
8. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official website State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 04 April 2023).